

L'arròs valencià prepara la denominació d'origen

Els productors pretenen crear una marca de qualitat per a afrontar la importació d'arrossos asiàtics davant la previsió de reducció dels aranzels del GATT.

La Junta Rectora del Parc Natural de l'Albufera ha donat els primers passos per a constituir un consell regulador de denominació d'origen per l'arròs albuferenc amb l'objectiu d'agrupar en una marca de qualitat els productors, molins arrossers, magatzems, plantes d'envasament i consumidors de tretze municipis de l'Horta i la Ribera Baixa. Els arrossers pretenen augmentar la qualitat per a crear un producte més competitiu al mercat, diferenciar-lo d'altres arros-

La zona de l'Albufera abraça una superfície d'unes 15.000 hectàrees de producció d'arròs. Poc abans de 1940, en tenia 34.000.

1. Producció d'arròs a l'estat espanyol, campanya de 1993

País Valencià	123.450 tones (40,8%)
Delta de l'Ebre	122.000 tones (40,3%)
Badajoz	Producció zero
Sevilla	20.000 tones (6,6%)
Resta de l'estat	37.000 tones (12,2%)
TOTAL	302.450 tones

2. Producció d'arròs a l'estat espanyol, campanya de 1994

País Valencià	112.300 tones
Delta de l'Ebre	123.000 tones
Badajoz	52.000 tones *
Sevilla	36.000 tones *
TOTAL	323.300 tones

3. Producció d'arròs a l'estat espanyol, en condicions pluviomètriques normals

País Valencià	25%
Delta de l'Ebre	20%
Badajoz	5%
Sevilla	45%
Resta de l'estat	5%

* Primer avanç

Font: Conselleria d'Agricultura Pesca i Alimentació de la Generalitat Valenciana

ROSANNA PUCHADES

sos de menor qualitat i preservar, al mateix temps, l'ecosistema d'una de les zones humides protegides més importants d'Europa.

L'organisme rector, reunit el 18 de novembre de 1994 a Albalat de la Ribera (la Ribera Baixa), va aprovar una moció del president de la junta, Francesc Baixauli, en la qual se sol·licita a la Conselleria d'Agricultura de la Generalitat valenciana que declare la denominació de qualitat per a l'arròs de l'Albufera. Els promotors de la iniciativa consideren que les característiques organolèptiques de l'arròs albuferenc, definides per la temperatura, el sòl i l'aigua, fan que siga un producte de gran qualitat culinària, molt diferent, i millor inclús, que el produït en altres llocs de l'estat i més encara que l'arròs importat dels països tropicals subtropicals, principalment d'Àsia.

La junta del parc prepara també un estudi per a definir les característiques organolèptiques d'aquest arròs. El sector arrosser redactarà un informe que serà remès, més tard, a la Generalitat perquè aprobe un reglament sobre la denominació d'origen "Arròs de l'Albufera" i el seu consell regulador.

La zona de producció emparada per aquesta denominació abraçaria una superfície d'arrossar de més de 15.000 hectàrees als termes municipals de València, Sedaví, Alfafar,

Massanassa, Catarroja, Beniparrell, Silla, Sollana, Sueca, Algemesí, Cullera i Albalat de la Ribera. La creació d'un consell regulador evitaria el frau i augmentaria la qualitat del producte, ja que el sotmetria a un control rigorós en les fases de producció, elaboració, emmagatzematge, envasat i circulació, alhora que imposaria unes normes sobre les característiques de les varietats d'arrossos protegits per aquesta denominació. Una etiqueta de denominació d'origen, expedida pel consell regulador, definiria les característiques organolèptiques de l'arròs, de tal manera que els consumidors tindrien la garantia de comprar un producte de gran qualitat gastronòmica.

Actualment, l'única zona arrossera de l'estat amb denominació d'origen és la de Calasparra i Moratalla (Múrcia) i Hellín (Albacete). Ocupa poc més de 1.000 hectàrees i es conreen les varietats protegides *bomba* i *balilla per Sollana*, varietats que, curiosament, fa anys que han deixat de conrear-se a l'Albufera per la seua baixa productivitat. La varietat *sènia*, arròs de tipus rodó i de gra mitjà, és la més abundant a l'Albufera, juntament amb el *bahía*, *lido* i *traigonne*. L'arròs rodó té unes propietats culinàries superiors a l'asiàtic de gra allargat.

Per contra, als Països Catalans, que acaparen el 50% de la producció arrossera de l'estat, únicament l'arròs del Delta de l'Ebre (a les comarques del Baix Ebre i el Montsià) té la qualificació de "denominació específica", una denominació que defineix un espai geogràfic protegit de producció però que té menys prestigi comercial que la denominació d'origen.

La ronda Uruguai del GATT. La junta rectora de l'Albufera persegueix tres objectius fonamentals amb la denominació d'origen. En primer lloc, vol preparar el sector per a competir amb més recursos, no ja amb altres arrossos de l'estat com els del Delta de l'Ebre, Sevilla, Calasparra o Badajoz, sinó amb l'arròs importat dels països asiàtics que amb l'aplicació de l'acord de la Ronda Uruguai del GATT pot competir en unes condicions més avantatjoses al mercat europeu. L'acord de la Ronda Uruguai del GATT (Acord sobre Aranzels Duaners i Comerç), que estableix la reducció dels aranzels comercials mundials en una mitjana de quasi el 40%, preveu també alçar el veto a les exportacions dels mercats de Japó i Corea del Sud.

El segon propòsit és aconseguir diferenciar l'arròs de l'Albufera d'altres arrossos de menor qualitat, produïts fora de l'àmbit del País Valencià, que sovint són envasats juntament amb l'albuferenc. Un consell regulador evitaria el frau en la classificació dels arrossos

VICENT A. JIMÉNEZ

i l'envasament, atès que aquest procés hauria de fer-se sols en plantes autoritzades.

El tercer objectiu és purament ecològic. L'arrossar forma part de l'ecosistema de l'Albufera i els seus cicles de conreu beneficien la flora i fauna del llac i la marjal. "Si es deixara de conrear l'arròs al parc, hi hauria greus problemes per a mantenir la qualitat de l'aigua i la seua renovació, alhora que la quantitat d'aliment d'algunes espècies es reduiria dràsticament en determinades èpoques de l'any", afirma Francesc Baixauli.

Cal destacar que la constitució del parc natural, juntament amb la baixada dels preus dels cítrics, ha contribuït a aturar la regressió del conreu de l'arròs iniciada els anys 60. L'arrossar albuferenc havia conegut la seua màxima extensió històrica poc abans de 1940, amb una superfície de 34.854 hectàrees. Actualment només es conreen unes 15.000 hectàrees. És per això que els professionals opinen que l'arrossar necessita del parc per a sobreviure, ja que el fet d'estar ubicat en un espai protegit, on es prohibeixen determinats tractaments fitosanitaris i on l'aportació d'adobs és mínima als tancats, configura unes característiques especials que donen a l'arròs una qualitat superior.

Però també és cert que el tractament contra la plaga del cucut contamina el parc i origina la mort de centenars d'aus aquàtiques. El president de la Junta Rectora considera que amb la qualificació de denominació d'origen es corregirà progressivament aquest problema. "L'objectiu -afirma Baixauli- és introduir gradualment noves tècniques agrícoles per a fer un conreu integrat de l'arròs (usar el mínim d'adobs i plaguicides) que derive a llarg termini en un conreu totalment biològic".

Però aquesta visió optimista contrasta amb

L'oposició més forta a la denominació d'origen ve dels molins arrossers i les plantes d'envasament. Aquest sector no té representació en la Junta Rectora del Parc Natural de l'Albufera i tradicionalment barreja l'arròs albuferenc amb altres arrossos de fora del parc.

la preocupació dels llauradors, els quals temen que la denominació d'origen faça canviar els tractaments fitosanitaris que s'utilitzen actualment alhora que confien que l'administració autonòmica proporcione subvencions i assessorament tècnic adequat per a evolucionar sense traumes a una agricultura ecològica.

S'imposa també la necessitat de millorar la qualitat de l'aigua eliminant la contaminació del llac, el qual suporta la pressió d'un milió i mig d'habitants repartits en 27 municipis i més de 5.000 indústries. La Conselleria d'Obres Públiques ha posat en marxa un pla de sanejament del parc, iniciat al 1994 i que durarà fins al 1997, per ampliar la xarxa de col·lectors de recollida d'aigües residuals urbanes i industrials de l'Horta i la construcció de noves depuradores a Xirivella, Algemesí, Sueca, el Perellonet, el Palmar i el Saler. Però la recuperació de l'Albufera és encara una utopia.

Això no obstant, l'oposició més forta a la denominació d'origen ve dels molins arrossers i les plantes d'envasament, un sector que no té representació en la Junta Rectora i que tradicionalment barreja l'arròs albuferenc amb altres arrossos de fora del parc. El temor no és infundat, ja que una de les funcions fonamentals d'un consell regulador de denominació d'origen seria evitar el frau en totes les facetes de la producció, i més concretament en l'envasament.

Característiques organolèptiques.

Però al marge dels suports i dels temors que pot generar aquesta iniciativa, i del repte que

VICENT A. JIMÉNEZ

L'arrossar necessita del parc de l'Albufera per viure. L'espai protegit configura unes característiques que donen a l'arròs una qualitat superior.

VICENT A. JIMÉNEZ

La classificació i envasament de l'arròs de l'Albufera només es podrà fer en plantes autoritzades. Aquest propòsit pretén impedir la mescla de l'arròs.

representa l'adaptació dels productors a un control més estricte de la qualitat, especialistes arrossers, com Antoni Cubillos, alcalde de Catarroja (l'Horta), afirmen que l'arròs de l'Albufera reuneix unes característiques organolèptiques pròpies i diferenciades d'altres arrossos que el fan ser un candidat idoni per a la denominació d'origen.

El sòl de la marjal i els tancats (zones guanyades a l'Albufera mitjançant aterraments) és una zona de sedimentació al·luvial dels rius Túria i Xúquer i dels barrancs que drenen al llac. Els sediments dipositats, fonamentalment argiles, llims i arenes fines, tenen un alt contingut de minerals que porporcionen una nutrició molt completa a la planta de l'arròs. Als tancats on abunden els *ullals* (naixements naturals d'aigua), la qualitat del gra és superior. Això determina que l'arròs albuferenc

tinga més qualitat nutritiva que altres, com, per exemple, el de la zona de Don Benito, a Badajoz, el qual es conrea en terrenys menys fèrtils.

Al Delta de l'Ebre, on el sòl està format també per les aportacions al·luvials del riu, l'arròs reuneix grans propietats culinàries. Actualment el delta, amb una extensió d'arrossar d'unes 18.000 hectàrees, acapara el 20% de la producció de l'estat en situacions pluviomètriques normals.

Altres factors organolèptics són la temperatura i la circulació de l'aigua. Durant la maduració de l'arròs, a la primavera i a l'estiu, les temperatures a l'Albufera es mantenen entre 15 i 24°C i les aigües circulen per dintre dels camps, fet que impedeix l'escalfament de la planta. Aquestes condicions tèrmiques afavoreixen la pol·linització i, per tant, la configuració d'un gra més dur i gros que es tradueix en una major productivitat i qualitat.

L'arròs del Baix Ebre i el Montsià, sobretot a Amposta i Sant Carles de la Ràpita, té unes condicions tèrmiques i de circulació de l'aigua semblants al de l'Albufera, cosa que determina que siga també un arròs de gran qualitat. Aquesta característica organolèptica no es dona a Sevilla, on les altes temperatures provoquen l'escalfament de l'aigua, que origina que el pol·len es quede humit i tinga dificultats per a expandir-se. Això dona lloc a collites amb arròs fallat i trencat (anomenat mitget).

A Sevilla, igualment que a Badajoz, la producció no és tan estable com al Delta o a l'Albufera perquè no sempre hi ha disponibilitat d'aigua. La sequera va provocar una producció zero a Badajoz en la campanya arrossera de 1993, mentre que Sevilla, que en anys normals acapara el 45% de la producció de l'estat, va produir l'any 1993 unes 20.000 tones (el 6,6% de la producció total), augmentant a 36.000 el 1994.

L'Albufera i el Delta de l'Ebre no han patit de forma tan greu la sequera com Sevilla o Badajoz. La producció arrossera als Països Catalans l'any 1994, amb 112.300 tones al País Valencià i 123.000 tones al delta de l'Ebre, ha suposat el 72,7% de la producció total de l'estat, segons dades de la Generalitat valenciana. En la resta de l'estat, la producció va arribar l'any 1994 a 88.000 tones. La producció total de l'estat de 1993 (302.450 tones) i de 1994 (323.000) indica una campanya arrossera fluixa per la sequera. En una campanya normal la producció pot superar les 560.000 tones.

Francesc Martínez

